

ספורט: ראוי לשבח או לא כהלכה
ר' מ. נבון

חשמונאים א (175 לפנה"ס ועד 134 לפנה"ס)

(ב) מהם יצא שורש רע על הארץ, הוא אנטיוכוס המפואר בן-אנטיוכוס, אשר היה בן ערובה ברומא. (ג) ותהי ראשית מלכותו בשנת שבע ושלושים ומאה למלכות יון. (ד) ויהי בעת ההיא ויצאו אנשים בני-בליעל מקרב ישראל, וידיחו את עם הארץ לאמור. (טו) הבה נכרתה ברית את הגויים אשר סביבותינו, כי מאז אשר סרנו מאחריהם מצאונו צרות רבו ורעות. (טז) וייתב הדבר בעיני העם, וישלחו מלאכים אל המלך, ויצווה המלך בידם ללכת בדרכי הגויים ובחוקותיהם. (יז) ויקימו בית משחק בירושלים במשפט הגויים, ולא מלו עוד את בניהם, ויעזבו את ברית הקודש ללכת בחקותם, ויתמכרו לעשות הרע בעיני ה'.

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יח עמוד ב

תנו רבנן: ההולך לאיצטדינין ולכרוקס, וראה שם את הנחשים ואת החברין, בוקיין ומוקיין ומוליון ולוליון, בלורין סלגורין - הרי זה מושב לצים, ועליהם הכתוב אומר: +תהלים + א אשרי האיש אשר לא הלך בפעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב. כי אם בתורת יקוק חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, הא למדת, שדברים הללו מביאין את האדם לידי ביטול תורה.

שו"ת אגרות משה יורה דעה ח"ד סימן א (1895-1896, ארה"ב)

א. אם אסור מצד "בחוקותיהם לא תלכו", ללכת לתיאטרון ואיצטדיון ספורט בימינו. באלו שנקראו תיאטרון שעושין שם ענייני שחוק, וכן איצטדיון, שהם המקומות שמשחקין ספארט, לא שייכי בהו ענייני ובחוקותיהם לא תלכו (ויקרא קדושים י"ח י"ג), דהוא דווקא כשהוא חוק להעכו"ם לעשות איזה דבר בעלמא, אף כשאין זה מחוקי הע"ז שלהם, אבל עכ"פ הם ענייני חוקים שהנהיגו ביניהם - לא רק דברים של פריצות אלא אף דברים בעלמא - שלא ידוע טעם, כדאיאת ברמ"א יו"ד סימן קע"ח סעיף א'. ואין כוונת הרמ"א במש"כ או בדבר שנהגו למנהג ולחוק ואין טעם בדבר דאיכא למיחש ביה משום דרכי האמורי ושיש בו שמץ ע"ז מאבותיהם, שהוא ספק, אלא שהוא בדין ודאי. דמאחר דאין טעם נגלה ומוכן, יש לנו לתלות שהוא עניין מחוקי עבודה זרה. אבל כשאיכא טעם למה שעושין, כהא דאיצטדינין וכרוקס שאיאת בע"ז דף י"ח ע"ב שהוא לליצנות, ליכא בזה משום ע"ז, אף שהוא דבר אסור מצד איסור ליצנות, וכל ההולך שם עובר באיסור מושב לצים ובביטול תורה - לא רק על זמן זה - אלא שגורם לו להיות בטל לגמרי מתורה כמפורש שם. וכ"ש בתיאטרון הנמצא כעת במדינתנו, וכן האיצטדיון של משחקי ספארט, ואף במדינות אחרות, דעושין זה סתם אינשי מהנכרים שבעיר שלא שייכי כלל לענייני ע"ז. וכמדומני שהכומרים דאמונת הנוצרים, שהיא עתה אמונת רוב אוה"ע, נמי לא ניחא להו ענייני תיאטרון ואיצטדיון. וגם לא ניחא בזה לאנשי אמונת המוחמדים שהוא אמונת מדינות טערקיי וכל מדינות ערב. שא"כ רוב המדינות שבהן נמצאים תיאטראות ואיצטדיאות לא שייכי כלל לאמונתם, שוודאי לא שייכי להלאו דובחוקותיהם לא תלכו, אלא הם מאיסור ליצנות וביטול תורה. וגם עוד איסור גדול יש דמגרי יצה"ר של עריות בנפשיה דרוכן הם דברי ניבול פה והסתה לעריות.

שו"ת מנחת יצחק חלק ג סימן לג (1902-1899, ישראל)

(א) האם מותר לשחוק בשבת ויו"ט בשחוק השח - מט, אם יש איסור של עובדין דחול, וכו'.

הנה דבר זה מבואר להדיא במג"א (סי' של"ח ס"ק ח'), עמ"ש הרמ"א דמותר לשחוק בעצמות שקורין טשי"ד, כי המג"א, בעצמות, איסקיקי, ונהגו לעשות האיסקיקי של כסף, דאלי"כ מיחזי כעובדא דחול, כמ"ש (סי' שכ"ז ס"ג), (והיינו שיהי מיוחדים לשבת וכמ"ש במחצית השקל שם), (ש"ג), ור"א ששון חולק, וס"ל כיון שאין תועלת בידיעת חכמת האיסקיקי אסור כמ"ש (סי' ש"ז ס"יז) עכ"ל, וא"כ הה"ד בכל מיני שחוק, ובמקום שנהגו להקל אין למחות בידם עכ"ל המג"א, והאיסקיקי, היינו שאכשפיעל /משחק שח', וכמ"ש המתרגם (כתובות ס"א ע"ב) עיי"ש.

אבל נראה לי בפשיטות דמש"כ המג"א שאין למחות, היא רק משום מוטב שיהי שוגגין ואל יהיו מזידין וכמ"ש שם כה"ג הרמ"א לענין השחוק של תם וחסר עיי"ש, אבל בודאי אין בזה היתר, להחולקים בתורת ד', ובתורתו יהגו יומם ולילה, ואף בחול יש לדון הרבה בזה כמבואר בזה בס' ראשית חכמה (שער הקדושה פרק י"ב), מש"כ בענין מהות הליצנות, וז"ל ובכלל כת זו היא כת המשחקים בקוביא ושאר מיני שחוק, אעפ"י שלא ישחקו להרויח מעות זה מזה, שיש בו משום גזל, יש בו משום שנים שישבו ואין ביניהם ד"ת הרי זה מושב לצים כדפי, וזה דומה למיני השחוק שהזכירו במס' (ע"ז פ"ק) ת"ר ההולך לאיצטדינין ולכרוקס וכו' הרי זה מושב לצים וכו', ויש שהתירו לעצמן מיני השחוק שאומרים שהוא דבר המחדד השכל, וראיתי לגלות טעותם למען לא יתחכמו בטענות יצרם נגד תורת ד', הא' מ"ש רבי יונה בספר היראה וכו' אבל זה שבשאת נפש יושב שעה א' או ב' שעות ולפעמים כל היום לא יזכור ד' לנגדן וכו', והמשחקים בקוביות ושאר מיני השחוק בחגים ובמועדים, אוי לנפשם כי גמלו להם רעה וכו' ולכן אמרו שלא נתנו שבתות וי"ט לישראל אלא כדי שיתעסקו בתורה וכו' עכ"ל, והנה מש"כ במיני השחוק שאומרים שמחדדים השכל, בודאי כוון להשח - מט, כנודע שאומרים כן ע"ז, וכתב בזה תוכחת מוסר על העוסקים בזה בחול, וכ"ש שוי"ט, שלא נתנו אלא לעסוק בהם תורה, ותו לא מידי.

דברים פרק ז

(ט) רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר לאו עיניך ופן יסורו מלבבך כל מי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך : ... (טו) ונשמרתם מאד לנפשתיכם ...

כלי יקר דברים פרק ז פסוק ט

(ט) רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח וגוי. השמר לך רצה לומר שמירת הגוף ולא הזכיר בו מאד כמו בשמירת הנפש אשר בשמירתה צריך האדם להזהר ביותר מבשמירת הגוף לכך אמר ושמור את נפשך מאד :

רמב"ם היל' דעות ז

הלכה א) הואיל והיות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא, שהרי אי אפשר שיבין או ידע דבר מידיעת הבורא והוא חולה, לפיכך צריך להרחיק אדם עצמו מדברים המאבדין את הגוף, ולהנהיג עצמו בדברים המברין והמחלימים, ואלו הן : לעולם לא יאכל אדם אלא כשהוא רעב, ולא ישתה אלא כשהוא צמא, ואל ישהא נקביו אפילו רגע אחד, אלא כל זמן שצריך להשתין או להסך את רגליו יעמוד מיד.

...

הלכה יד) ועוד כלל אחר אמרו בבריאות הגוף, כל זמן שאדם מתעמל ויגע הרבה ואינו שבע ומעיין רפין אין חולי בא עליו וכחו מתחזק, ואפילו אוכל מאכלות הרעים.

קיצור שולחן ערוך סימן לב סעיף כא

היגיעה בדרך ממוצע טובה לבריאות הגוף, אבל היגיעה הגדולה וכן המנוחה מזיקין לגוף. בזמן החום אין להתייגע רק מעט, ובזמן הקור צריך יותר, האדם השמן צריך שיתיגע יותר מן האדם הכחוש.

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק כה

יש דברים רבים שהם הכרחיים או תועלתם גדולה אצל אנשים ואצל אחרים לא תצטרך כלל, כהתעמלות הגוף כפי התחלף מיניו, אשר הוא הכרחי להתמיד הבריאות על מה שצריך אצל מי שידע חכמת הרפואות, ... כי אשר יעשה פעולות ההתעמלות להתמיד בו הבריאות, כשחוק בכדור, או ההתאבקות, או משיכת הידים [איגרוף], או עצירת הנשימה, או פעולות יכוון בהם הכתיבה, ... יהיה אצל אנשים סכלים פעולת שחוק ואצל החכמים אינו פעולת שחוק.

רמח"ל, דרך ה', א:ד:ו-ז

ו. והנה שורש כל עניין העבודה הוא, היות האדם פונה תמיד לבוראו. והוא שידע ויבין שהוא לא נברא אלא להיות מתדבק בבוראו, ולא הושם בזה העולם אלא להיות כובש את יצרו ומשעבד עצמו לבוראו בכוח השכל, הפך תאוות החומר ונטיעתו, ויהיה מנהיג את כל פעולותיו להשגת התכלית הזו ולא יטה ממנו.

ז. אך ההנהגה הזאת מתחלקת לשני חלקים : האחד, הוא במה שיעשה מפני שצווה בו, והשני, במה שיעשה מפני שהוא מוכרח בו וצריך. פירוש : האחד הוא כלל מעשה המצוות, והשני כלל מה שהאדם משתמש מן העולם לצורכו. מעשה המצוות, הנה תכלית בו לאדם שיעשהו מבואר הוא, שהוא לקיים מצוות בוראו ולעשות חפצו. והנה הוא מקיים חפצו יתברך בזה, בשני דרכים נמשכים זה מזה : - והיינו כי הוא מקיים חפצו במה שציווהו שיעשה המעשה ההוא והוא עושהו. - והשנית, כי הנה במעשה ההוא הנה הוא משתלם באחת ממדרגות השלמות שהיא תולדת המצווה ההיא וכמו שביארתי. והנה מתקיים חפצו יתברך, שהוא חפץ שיהיה האדם משתלם ומגיע ליהנות בטובו יתברך.

אכן מה שהאדם משתמש מן העולם לצורכו, הנה צריך תחילה שיהיה מוגבל בגבול רצונו יתברך, דהיינו שלא יהיה בו דבר ממה שמנעו ואסרו האל יתברך, ושלא יהיה אלא הראוי לבריאות הגוף וקיום חיותו על הצד היותר טוב, ולא כפי נטיית החומר ותשוקתו למותרות. ויהיה הכוונה בו, להיות הגוף מוכן ומזומן לכשתשתמש ממנו הנשמה לצורך עבודה בוראו, שלא תמצא לה עיכוב בהעדר הכנתו וחולשתו.

וכשיהיה האדם משתמש מן העולם על הדרך הזו, הנה ימצא התשמיש ההוא בעצמו פועל השלמות כמו שביארתי, ויקנה בו מעלה אמיתית כמו שיקנה במעשה כל המצוות כולן, כי גם זה מצווה עלינו, לשמור את גופנו בהכנה הגונה לשיוכל לעבוד בו את בוראנו, ונשתמש מהעולם לכוונה זו ולתכלית זה כפי המצטרך לנו, ונמצאו אנחנו מתעלים במעשה הזה, והעולם עצמו מתעלה בזה בהיותו עוזר לאדם לשיעבוד את בוראו.

הרב אברהם יצחק הכהן קוק, אורות התחיה, פרק לד

ההתעמלות, שצעירי ישראל עוסקים בה בארץ ישראל לחזק את גופם בשביל להיות בני אמיצי כח לאומה, היא משכללת את הכח הרוחני של הצדיקים העליונים, העוסקים ביחודים של שמות הקדושים, להרבות הבלטת האור האלהי בעולם, ואין גילוי אור אחד עומד בלא חבירו כלל. ...

תלמוד ירושלמי מסכת קידושין פרק ז דף סו טור ב/ה"ב

ר' חזקיה ר' כהן בשם רב עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל מה שראת עינו ולא אכל.